

Socialutskottets betänkande 2021/22:SoU38

Infektion med ett visst orthopoxvirus och ändring i smittskyddslagen

Sammanfattning

Utskottet ställer sig bakom regeringens förslag till ändring i smittskyddslagen och föreslår att riksdagen godkänner regeringens föreskrifter i förordningen om att bestämmelserna i smittskyddslagen om allmänfarliga sjukdomar ska tillämpas på infektion med ett visst orthopoxvirus (apkoppsvirus).

Den lagändring som utskottet tillstyrker innebär att infektion med apkoppsvirus ska anges som en allmänfarlig sjukdom i bilaga 1 till smittskyddslagen.

Lagändringen föreslås träda i kraft den 1 augusti 2022.

Behandlade förslag

Proposition 2021/22:254 Infektion med ett visst orthopoxvirus och ändring i smittskyddslagen.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Ärendet och dess beredning.....	4
Propositionens huvudsakliga innehåll	4
Utskottets överväganden.....	5
Infektion med ett visst orthopoxvirus och ändring i smittskyddslagen	5
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	8
Propositionen	8
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag	9

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Infektion med ett visst orthopoxvirus och ändring i smittskyddslagen

Riksdagen

a) antar regeringens förslag till lag om ändring i smittskyddslagen (2004:168),

b) godkänner regeringens föreskrifter i förordningen (2022:440) om att bestämmelserna i smittskyddslagen (2004:168) om allmänfarliga sjukdomar ska tillämpas på infektion med ett visst orthopoxvirus.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2021/22:254 punkterna 1 och 2.

Stockholm den 16 juni 2022

På socialutskottets vägnar

Acko Ankarberg Johansson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Acko Ankarberg Johansson (KD), Kristina Nilsson (S), Camilla Waltersson Grönvall (M), Ann-Christin Ahlberg (S), Johan Hultberg (M), Linda Lindberg (SD), Mikael Dahlqvist (S), Sofia Nilsson (C), Karin Rågsjö (V), Carina Ståhl Herrstedt (SD), Andrea Törnестam (S), Lina Nordquist (L), Rebecka Le Moine (MP), Pia Steensland (KD), John E Weinerhall (M), Per Ramhorn (SD) och Sofia Amløh (S).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I betänkandet behandlar utskottet regeringens proposition 2021/22:254 Infektion med ett visst orthopoxvirus och ändring i smittskyddslagen. Regeringens förslag till riksdagsbeslut återges i bilaga 1. Regeringens lagförslag finns i bilaga 2.

I propositionen finns en redogörelse för ärendets beredning fram till regeringens beslut om propositionen.

Propositionens huvudsakliga innehåll

Regeringen föreslår att riksdagen godkänner regeringens föreskrifter i förordningen om att bestämmelserna i smittskyddslagen om allmänfarliga sjukdomar ska tillämpas på infektion med ett visst orthopoxvirus. Vidare föreslår regeringen att sjukdomen infektion med apkoppsvirus ska anges som en allmänfarlig sjukdom i bilaga 1 till smittskyddslagen.

Lagändringen föreslås träda i kraft den 1 augusti 2022.

Utskottets överväganden

Infektion med ett visst orthopoxvirus och ändring i smittskyddslagen

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i smittskyddslagen och godkänner regeringens föreskrifter i förordningen om att bestämmelserna i smittskyddslagen om allmänfarliga sjukdomar ska tillämpas på infektion med ett visst orthopoxvirus.

Gällande rätt

Smittskyddslagen

I smittskyddslagen (2004:168) ges föreskrifter om smittskyddsåtgärder som riktar sig till människor (1 kap. 2 § första stycket).

Med smittsamma sjukdomar avses i denna lag alla sjukdomar som kan överföras till eller mellan människor och som kan innebära ett inte ringa hot mot människors hälsa (1 kap. 3 § första stycket).

Med allmänfarliga sjukdomar avses smittsamma sjukdomar som kan vara livshotande, innebära långvarig sjukdom eller svårt lidande eller medföra andra allvarliga konsekvenser och där det finns möjlighet att förebygga smittspridning genom åtgärder som riktas till den smittade (1 kap. 3 § andra stycket).

De allmänfarliga sjukdomarna anges i bilaga 1 och de samhällsfarliga sjukdomarna i bilaga 2 till denna lag (1 kap. 3 § femte stycket).

Om riksdagens beslut om ändring i bilaga 1 eller bilaga 2 inte kan avvaktas, får regeringen föreskriva att bestämmelserna om allmänfarliga sjukdomar eller samhällsfarliga sjukdomar ska tillämpas från den tidpunkt som regeringen bestämmer på en viss smittsam sjukdom som förekommer eller inom kort kan förekomma här i landet, om sjukdomen bedöms uppfylla kriterierna i 1 kap. 3 § andra eller tredje stycket (9 kap. 2 § första stycket).

En sådan föreskrift får meddelas endast om det vid lagens ikraftträdande inte var känt att sjukdomen uppfyller kriterierna i 1 kap. 3 § andra eller tredje stycket, eller att smittspridning av sjukdomen skulle kunna förekomma i landet (9 kap. 2 § andra stycket).

Föreskrifter som meddelas med stöd av denna paragraf ska snarast underställas riksdagens prövning (9 kap. 2 § tredje stycket).

Propositionen

Virusets och sjukdomens namn

Apkoppor (på engelska monkeypox) orsakas av apkoppsvirus (på engelska monkeypox virus, MPXV) och är ett orthopoxvirus. Ett annat orthopoxvirus, variolavirus som orsakar smittkoppor, är klassificerat som allmän- och samhällsfarligt enligt smittskyddslagen.

Regeringens förslag

Regeringen föreslår att riksdagen godkänner regeringens föreskrifter i förordningen om att bestämmelserna i smittskyddslagen om allmänfarliga sjukdomar ska tillämpas på infektion med ett visst orthopoxvirus. Vidare föreslår regeringen att sjukdomen infektion med apkoppsvirus ska anges som en allmänfarlig sjukdom i bilaga 1 till smittskyddslagen.

Med stöd av 9 kap. 2 § smittskyddslagen beslutade regeringen den 20 maj 2022 om en förordning som innebär att bestämmelserna i samma lag om sådana allmänfarliga sjukdomar som anges i bilaga 1 till lagen ska tillämpas på infektion av apkoppsvirus. Förordningen trädde i kraft den 23 maj 2022. Föreskrifter som har meddelats med stöd av 9 kap. 2 § smittskyddslagen ska snarast underställas riksdagens prövning.

Lagändringen föreslås träda i kraft den 1 augusti 2022 samtidigt som förordningen upphör att gälla. Regeringen bedömer att lagändringen bör träda i kraft så snart som möjligt och att förordningen om att bestämmelserna i smittskyddslagen om allmänfarliga sjukdomar ska tillämpas på infektion med ett visst orthopoxvirus bör upphöra att gälla.

Infektion med apkoppsvirus

Regeringen anför i propositionen att infektion med apkoppsvirus enligt Folkhälsomyndighetens hemställan är en ovanlig sjukdom som i huvudsak drabbar personer i ett fåtal afrikanska länder i områden som angränsar till tropisk djungel. Sjukdomen bedöms vara en zoonos där en typ av afrikanska ekorrar är den troliga naturliga reservoaren. Smittspridning kan även ske från en person till en annan via luftvägarna eller direktkontakt med kroppsvätskor från en infekterad person. Indirekt kontaktsmitta genom kontaminerade föremål har också påvisats. De kliniska symtomen vid infektion är till en början feber, huvudvärk, ryggsmärta och trötthet. Dessa symtom varar i allmänhet ett par dagar. Därefter följer en två till fyra veckors period med gradvis utveckling av hudutslag, från små knottor till vätskefyllda blåsor, som så småningom torkar ut och bildar sårskorpor. Inkubationstiden är 6 till 13 dagar, men kan variera från 5 upp till 21 dagar. Sjukdomsbilden liknar till viss del smittkoppor men ger generellt lindrigare symtom även om allvarlig sjukdom förekommer. Vid dokumenterade fall i Afrika har dödligheten varierat, beroende på virusvariant, mellan 3,6–4,6 procent och 8,7 procent. Kunskap om sjukdomens allvarlighetsgrad är dock begränsad eftersom endast

enstaka fall tidigare har beskrivits i Europa och det kan misstänkas att endast de allvarligaste fallen har diagnostiserats i afrikanska studier. Behandlingen är i första hand symtomatisk. Det finns ingen riktad antiviral behandling mot infektion med apkoppsvirus men antivirala läkemedel mot DNA-virus har visat sig ha viss effekt. Enligt Europeiska smittskyddsmyndighetens rapport från den 31 maj 2022 har drygt 500 fall av infektionen diagnostiserats i Europa sedan starten av utbrottet. Sjukdomen har i de flesta fall inte krävt sjukhusvård och hittills har inga dödsfall rapporterats. Enligt regeringen är det dock värt att notera att den absoluta majoriteten av fallen har varit hos relativt unga och friska män. Hur sjukdomsbilden skulle se ut vid en spridning till riskgrupper (barn, gravida kvinnor, immunsupprimerade) är i nuläget svårt att bedöma. Folkhälsomyndigheten anser att det med beaktande av detta finns skäl till stor försiktighet och bedömer att det fortsätter att vara motiverat med testning och smittspårning samt att möjlighet bör finnas att vid behov kunna vidta andra adekvata smittskyddsåtgärder såsom förhållningsregler för att minska spridningen av sjukdomen.

Allmänfarlig sjukdom

Infektion med apkoppsvirus kan under vissa betingelser vara relativt smittsam och sjukdomen riskerar att få spridning i vissa grupper. Medicinska åtgärder mot infektionen i form av adekvat läkemedelsbehandling saknas eller är bristfällig. De smittskyddsåtgärder som blir tillämpliga mot infektionen om sjukdomen klassificeras som en allmänfarlig sjukdom bidrar enligt regeringen sannolikt till att begränsa risken för smittspridning.

Regeringen bedömer att infektion med apkoppsvirus är en sjukdom som kan medföra allvarliga konsekvenser. Det pågående utbrottets snabba förlopp i Europa i kombination med ett nytt spridningsätt föranleder att infektion med apkoppsvirus enligt regeringens mening bör klassificeras som en allmänfarlig sjukdom och läggas till i bilaga 1 till smittskyddslagen.

Utskottets ställningstagande

Det har inte väckts någon motion med anledning av propositionen. Utskottet anser att riksdagen av de skäl som anförs i propositionen bör anta regeringens förslag till lag om ändring i smittskyddslagen och godkänna regeringens föreskrifter i förordningen om att bestämmelserna i smittskyddslagen om allmänfarliga sjukdomar ska tillämpas på infektion med ett visst orthopoxvirus.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2021/22:254 Infektion med ett visst orthopoxvirus och ändring i smittskyddslagen:

1. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i smittskyddslagen (2004:168).
2. Riksdagen godkänner regeringens föreskrifter i förordningen (2022:440) om att bestämmelserna i smittskyddslagen (2004:168) om allmänfarliga sjukdomar ska tillämpas på infektion med ett visst orthopoxvirus.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

Förslag till lag om ändring i smittskyddslagen (2004:168)

Härigenom föreskrivs att bilaga 1 till smittskyddslagen (2004:168) ska ha följande lydelse.

1. Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2022.
2. Genom lagen upphävs förordningen (2022:440) om att bestämmelserna i smittskyddslagen (2004:168) om allmänfarliga sjukdomar ska tillämpas på infektion med ett visst orthopoxvirus.

*Nuvarande lydelse***Allmänfarliga sjukdomar**

- campylobacterinfektion
- difteri
- fågelinfluensa (H5N1)
- infektion med enterohemorragisk E.coli (EHEC)
- giardiasinfektion
- gonorré
- hepatit A-E
- hivinfektion
- infektion med HTLV I eller II
- klamydiasinfektion
- kolera
- infektion med meticillinresistenta gula stafylokocker (MRSA)
- mjältbrand
- paratyfoidfeber
- pest
- infektion med pneumokocker med nedsatt känslighet för penicillin G
- polio
- rabies
- salmonellainfektion
- shigellainfektion
- smittkoppor
- svår akut respiratorisk sjukdom (SARS)
- syfilis
- tuberkulos
- tyfoidfeber
- virala hemorragiska febrar exkl. denguefeber och sorkfeber (nephropathia epidemica)

*Bilaga 1¹**Föreslagen lydelse***Allmänfarliga sjukdomar**

- campylobacterinfektion
- difteri
- fågelinfluensa (H5N1)
- *infektion med apkoppsvirus*
- infektion med enterohemorragisk E.coli (EHEC)
- giardiasinfektion
- gonorré
- hepatit A-E
- hivinfektion
- infektion med HTLV I eller II
- klamydiasinfektion
- kolera
- infektion med meticillinresistenta gula stafylokocker (MRSA)
- mjältbrand
- paratyfoidfeber
- pest
- infektion med pneumokocker med nedsatt känslighet för penicillin G
- polio
- rabies
- salmonellainfektion
- shigellainfektion
- smittkoppor
- svår akut respiratorisk sjukdom (SARS)
- syfilis
- tuberkulos
- tyfoidfeber
- virala hemorragiska febrar exkl. denguefeber och sorkfeber (nefropathia epidemica)

¹ Senaste lydelse 2022:217.